

Z P R Á V Y Z E S E K C E N E W S F R O M T H E S E C T I O N

Zařazení Bryonory na Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice

Dne 20. června 2008 zařadila Rada vlády pro výzkum a vývoj, na základě našich údajů o struktuře a recenzovanosti časopisu, Bryonoru na Seznam recenzovaných neimpaktovaných časopisů (periodik) vydávaných v České republice. Tento seznam bude Radou využíván při hodnocení těch výsledků výzkumu a vývoje podporovaného z veřejných prostředků, které jsou vykazovány jako články v českém odborném periodiku. V praxi to znamená, že bude možné publikaci v časopise Bryonora vykazovat jako výsledek grantových projektů. Toto zařazení však není definitivní, protože seznam bude v následujících letech aktualizován s možností doplnění či vyřazení časopisů. Všechny rukopisy budou proto i nadále důsledně recenzovány alespoň jedním recenzentem, s využitím co nejširšího spektra recenzentů mimo redakční radu.

Za roky 2007 a 2008 bych rád poděkoval následujícím recenzentům (hvězdička značí více než jednu recenzi, řazeno abecedně): Anna Guttová, Josef Halda, Zbyněk Hradílek *, Jan Kučera *, Anna Lackovičová, Katarína Mišíková, Jurga Motiejūnaitė, Zdeněk Palice, Ondřej Peksa *, Vítězslav Plášek *, Toby Spribille, David Svoboda *, Jan Vondrák.

Michal Hájek

Sphagnum 2008

V létě se uskutečnilo již čtvrté setkání věnované rašeliníkům. Z České republiky jsme se na dlouhou cestu vypravili tři. Jaké byly naše dojmy? „Když mi někdo ukázal na mapě světa Aljašku, ani mne nenapadlo, že bych se tam mohla jednou podívat“, vzpomíná Evka Mikulášková. „Najednou slovo dalo slovo, napsaly se žádosti, projekty a moje letadlo přistávalo v hlavním městě Aljašky Juneau. Začínala konference Alaska 2008 4th Interantional Meeting on the Biology of Sphagnum.“ Konference se konala 1.–11. srpna 2008. Sešlo se tam přibližně 40 rašeliníštních nadšenců z celého světa. Z uznávaných kapacit jmenujme alespoň tři, K. Flatberg (Norsko), R. Seppelt (Austrálie) a J. Shaw (USA). Většina času byla věnována exkurzím, kde zkušenější „sphagnologové“ nadšeně ukazovali ostatním taje dalších a dalších desítek druhů rašeliníků. Místa byla bohatá i na další u nás vzácné rašeliníštní mechorosty a tak bylo stále co se učit, obdivovat a sbírat. Navštívili jsme rozličné typy rašeliníšť na lokalitách ležících poblíž měst Juneau a Anchorage, poté napříč poloostrovem Kenai. Počasí jsme měli na místní poměry ukázkové, kolem 15 °C a časté sluníčko. Jeden den jsme strávili typickým konferenčním způsobem – přednáškami a presentacemi posterů, kde postery z České republiky tvořily podstatnou část :-). Nebyli jsme ochuzeni ani o turistické zajímavosti – ať se jednalo o řeky plné táhnoucích lososů, pohled na ledovec Mendelhall, velryby běluhy povalující se v zálivu Tichého oceánu či plavbu lodí. Z jednoho rašeliníště nás vyhnal medvěd, ale to již patří k místnímu folklóru. Organizace byla perfektní. K našemu bádání jsme měli zajištěné maximální pohodlí a viděli jsme toho opravdu mnoho – za to velké díky celému organizačnímu týmu.

Po skončení vlastní konference se naše cesty rozdělili. Svatka s Vít'ou a Sylwií (z Univerzity ve Wroclawi) vyrazili na několik málo dní severním směrem do Fairbanks, národního parku Denali a dále přes řeku Yukon a podél Aljašského ropovodu k polárnímu kruhu. Evka se vydala na Katmai a také za polární kruh, více o jejím putování najdete na <http://pirkojm.blogspot.com/>.

em, sk, vp

Výstava Zelená krása mechorostů v Tachově a Valašském Meziříčí

Během roku 2008 se podařily šestnáctá a sedmá instalace putovní výstavy Moravského zemského muzea – Zelená krása mechorostů aneb jak se státi bryologem (alias Mechorosty známé neznámé). Muzeum Českého lesa v Tachově hostilo výstavu 7. dubna – 31. května. V druhé půlce roku (11. září – 16. listopadu) byla instalována ve Valašském Meziříčí v Muzeu regionu Valašsko. Za pozvání a dobrou aktivní spolupráci vděčíme Radce a Petrovi Mudrovým, Janě Tkačkové a také paní výtvarnici Božence Spáčilové. Ve Valašském Meziříčí jsme k otevření výstavy uspořádali exkurzi pro veřejnost do Zámeckého parku a přednášku. Na obou místech byly k výstavě uspořádány soutěže. Ve Valašském Meziříčí si mohou zejména menší návštěvníci složit mechové puzzle a zahrát mechové pexeso.

sk, in

V rámci botanických exkurzí katedry botaniky PřF JU se letos na podzim konaly dvě bryologické exkurze. 26. října vedl Jiří Košnar exkurzi do přírodních rezervací Hrby a Čertova hora u Vráže u Písku, které se zúčastnilo 8 studentů fakulty. Druhou exkurzi vedli 8. listopadu Jiří Košnar a Jan Kučera, cílem byla přírodní rezervace Pučanka a zúčastnily se jí 4 osoby. Kromě běžných druhů byly k vidění i regionální zajímavosti (*Dicranum viride*, *Scapania calcicola*, *S. aspera*, *Grimmia anodon* - podrobnosti viz rubrika Zajímavé nálezy)

jk

Symposium IAL 6

Největší pravidelné setkání lichenologů z celého světa – symposium IAL (v pořadí šesté) se uskutečnilo tentokrát poprvé mimo Evropu v kalifornském rekreačním středisku Asilomar. Přestože termín konání akce, 13.–19. července 2008, by snad mohl slibovat slunné a horké dny, účastníky čekalo, jak je v této části pobřeží pravidlem, většinou mlhavé a relativně chladné počasí. Symposium bylo spojeno s každoročním setkáním ABLs, čili byli zde i bryologové. Akce se zúčastnilo přes 320 lidí z více než 50 zemí světa. Z České republiky to byli J. Kocourková, O. Peksa, J. Šoun a J. Vondrák, ze Slovenska A. Guttová. Čas konference byl nabitý, vedle množství řízených diskusí, poster sessions (zde úspěšně prezentovali svoje výsledky i naši zástupci) a workshopu, především přednáškami rozdělenými do 19 sekcí: Endemics, especially in California; Genomics: Potentials for new research; Community structure and dynamics; Oldest lichens and bryophytes; Lichenicolous fungi: Taxonomy and diversity; Selectivity in the lichen symbiosis; Together and separate: The lives of the lichen symbionts; Systematic and phylogeny; Endolichenic fungi and bacteria: Implications for symbioses; Air pollution; Tropical lichen; Biochemistry and physiology of poikilohydry; The world under your feet: Biological soil crusts; Between individuals and species: The genetics of populations; Nutrient exchange in lichens and bryophytes; Functional ecology; Integrated data networks in lichenology; Lichens in polar ecosystems; Parmeliaceae: Development of a new systematics. Ke konci symposia se uskutečnily pravidelné volby do rady IAL, po nichž P. D. Crittenden vystřídal v roli presidenta I. M. Brodoa. Zvoleno bylo také nové logo IAL a příští destinace symposia – exotické Thajsko.

J. Šoun

Určovací kurz *Schistidium*

Opět je tu další z populárních kurzů zaměřených na determinaci pro většinu bryologů obtížných taxonů. Tentokrát se nechal umluvit Honza Kučera a bude určovací kurz na rod *Schistidium*. Ve střední Evropě máme kolem 30 druhů, takže bude na co se těšit. Kurz bude v Praze na Katedře botaniky PřF UK v praktiku (B 13) ve středu 11. 2. 2009. Přihlášky posílejte na adresu Jana Kučery (kucera@prf.jcu.cz) do 30. 1. 2009. Počet míst bude omezen množstvím místa v praktiku (15 míst u mikroskopů).

sk, em, jk

Jarní bryologicko-lichenologické dny ve Svatošských skalách

Tradiční jarní setkání bude probíhat od 16. do 19. dubna 2009 nedaleko Karlových Varů, ve Svatošských skalách v údolí Ohře. Ubytování máme rezervované v rekreačním zařízení Svatošské skály. Ceny noclehů se pohybují od 110,- Kč (společné velkokapacitní pokoje) do 190,- Kč (2–3 lůžkové pokoje). Vaření není možné, ale lze objednat polopenzi za 140,- Kč nebo i pouhou snídani za 55,- Kč. (Poblíž je pouze poněkud dražší turistická restaurace, další jsou 2–3 km daleko.) Bližší informace sledujte na webových stránkách sekce. Organizace se ujal Petr Uhlík, proto přihlášky posílejte na jeho adresu do konce března: uhlik@muzeum-sokolov.cz nebo Petr Uhlík, Muzeum Sokolov, Zámecká 1, 356 01 Sokolov.

sk, pu

Sběr *Ditrichaceae*

Vážení kolegové, dovoluji si Vás požádat o spolupráci při řešení problematiky taxonu *Ditrichum pallidum* s. l. V rámci tohoto druhu jsou známy dvě chromozomové rasy (cytologické varianty) s odlišným počtem chromozomů. Bryan (1956), Anderson & Bryan (1958) uvádějí *D. pallidum* (Hedw.) Hampe jako tetraploid $n = 26$. a *D. currituckii* Grout jako diploid $n = 13$. Kromě znaků na sporofytech (drobnější, přímé tobolky u haploidního druhu) se tyto dva druhy odlišují i znaky na gametofytu (stereidy na obou stranách vůdčích buněk u tetraploidního *D. pallidum* oproti stereidám jen na spodní straně žebra u *D. currituckii*). Crum & Anderson (1981) ovšem píše, že *D. currituckii* je JV varianta s kratšími tobolkami a peristomem a mírně kratšími listy, s žebrem o něco širším na bázi ve srovnání s normálním stavem *D. pallidum*. Časné chromozomální studie založené na několika sběrech naznačovaly, že *D. currituckii* bylo diploidní, zatímco *D. pallidum* tetraploidní. Další studium (Anderson & Snider nepublikováno) ukazovalo, že oba druhy mají diploidní i tetraploidní populace. Proto tito autoři uzavírají, že rozdíly jsou bezvýznamné a nepostižitelné a cytologické důkazy podporují mínění, že taxony jsou konspecifické.

U druhu *D. pallidum* se v naší republice setkáváme s populacemi rostoucími jak na kyselých substrátech tak na vápencích. V České republice byl sbírán především v koncem zimy a v předjaří a výjimečně také na podzim. Z hlediska rozšíření je tento druh v Evropě temperátní a vyskytuje se roztroušeně od submediteránu až po Skandinávii. Celosvětově je tento druh rozšířen holoarktický - Azorské ostrovy, Alžírsko, Turecko, Kavkaz, JV Sibiř, v severní a střední Asii, Indie, Japonsko, Severní Amerika.

K tomu, aby bylo možné přesněji stanovit variabilitu tohoto taxonu, především genetickou, je třeba živý materiál. Proto Vás prosím o zasílání živého materiálu tohoto druhu na adresu Ivan Novotný, Botanické oddělení Moravského zemského muzea, Hviezdoslavova 29/a, Brno Slatina, Česká republika. Výhodné je mít k dispozici větší množství živého materiálu pro případnou kultivaci a stanovení počtu chromozomů. Tuto část výzkumu řeším na ústavu botaniky ve spolupráci s Petrem Burešem a Olgou Rotreklovou, kde jsou možnosti pro kultivaci rostlin ve standardních podmínkách.

Budu všem velmi vděčný i za informace o recentních lokalitách všech ostatních našich druhů čeledi *Ditrichaceae*.

Bryan V. S. (1956): Chromosomes and systematic position of the inoperculate mosses, *Pleuridium* and *Bruchia*. – American Journal of Botany, 43/7: 460–468.

Anderson L. E. & Bryan V. S. (1958): Systematics of the autoicous species of *Ditrichum* subg. *Ditrichum*. – Brittonia 10: 121–137.

Crum H. A. & Anderson L. E. (1981): Mosses of Eastern North America, Vol. 1. – New York, Columbia University Press. [663 pp.]

I. Novotný

Nová grafická úprava Bryonory

Již v minulém čísle jste si mohli všimnout změny grafické úpravy Bryonory. Celá redakce by chtěla poděkovat Věře Trávníčkové za odbornou pomoc a mnoho užitečných rad pro zlepšení vzhledu časopisu. Těšíme se i na další spolupráci.

Vzhledem k tomu, že máme možnost umístit na obálku Bryonory černobílou fotografii, vyhlašujeme soutěž: Kdo máte zájem, aby vaše fotografie byla na titulní stránce našeho časopisu, tak nějakou pošlete Evě Mikuláškové (evamikul@gmail.com). Prosíme rovnou černobíle, aby nebylo nutné fotografii převádět. Každý může zaslat max. 5 fotografií v rozlišení vhodném pro tisk. Název fotky prosím ve tvaru: JmenoObjektu_KdeJeToVyfocene_KdoToFotil.jpg/tiff/gif. Fotografie budeme tematicky umístit k jednotlivým číslům Bryonory; střídavě mechorost a lišejník. Redakce předem děkuje za zaslání fotografie!

em

ZMĚNY V ADRESÁŘI SEKCE – CHANGES TO MEMBERSHIP DIRECTORY

Zkratka v závorce označuje řádného člana (Č) nebo přidruženého člana (A) sekce, letopočet je rokem vstoupení do sekce. Opravené údaje jsou uvedeny v apostrofech. Změny prosím zasílejte na e-mailovou adresu vita.plasek@seznam.cz nebo do redakce Bryonory.

The abbreviation in brackets stands for the full member (Č) or associated member (A), respectively, followed by the date of enrollment. Corrected data stand within apostrophes. Please send the changes to the e-mail address: vita.plasek@seznam.cz or at the Bryonora desk.

Noví členové a spolupracovníci – new members

Koval Štěpán, Sobotín 154, CZ–788 16, e-mail: koval.stepan@gmail.com (S, 2008)

Číhal Lukáš, Bc., Gagarinova 8, CZ–787 01 Šumperk, e-mail: cihallukas@email.cz (S, 2008)

Ú M R T Í – O B I T U A R I E S

RNDr. Ing. ANTONÍN VĚZDA, CSc., 1920-2008

Těsně před uzávěrkou tohoto čísla nás zastihla smutná zpráva, že dne 10. 11. 2008 zemřel ve věku 88 let náš význačný lichenolog RNDr. Ing. Antonín Vězda, CSc., dlouholetý člen naší sekce. Vzpomínku na něj přineseme v příštím čísle Bryonory.

zp, mh